

Instrument pretpristupne pomoći

Instrument for Pre-accession Assistance (IPA)

Instrument pretpristupne pomoći *IPA (Instrument for Pre-Accession assistance)* je novi, instrument pretpristupne pomoći za razdoblje 2007. – 2013., koji zamjenjuje dosadašnje programe *CARDS, PHARE, ISPA i SAPARD*.

Program *IPA* uspostavljen je Uredbom Vijeća EU br. [1085/2006](#), a njegova financijska vrijednost za sedmogodišnje razdoblje iznosi 11,468 milijardi eura.

Osnovni ciljevi programa *IPA* su pomoć državama kandidatkinjama i državama potencijalnim kandidatkinjama u njihovom usklađivanju i provedbi pravne stečevine EU te priprema za korištenje Strukturnih fondova.

Republika Hrvatska korisnica *IPA* programa i to od 2007. godine do trenutka stupanja u članstvo EU. Za sveukupnu koordinaciju programa *IPA* u RH zadužen je Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije (*SDURF*) a za sveukupno financijsko upravljanje Ministarstvo financija.

Ovaj jedinstveni pretpristupni instrument za pomoć u pretpristupnom razdoblju razlikuje dvije skupine zemalja:

I. Države sa statusom potencijalnog kandidata za članstvo u Uniji (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Srbija)

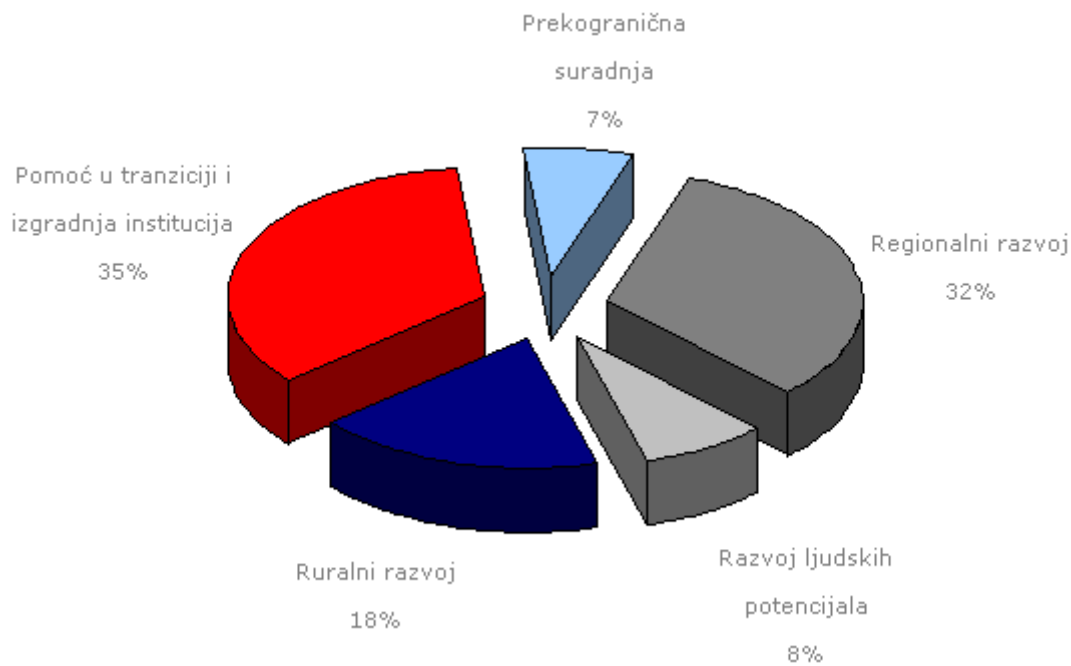
II. Države sa statusom kandidata za članstvo u Europskoj uniji (Hrvatska, Makedonija, Turska)

U slučaju država kandidatkinja za članstvo, Europska unija uz navedene oblike potpore osigurava i sredstva koja financiraju projekte potpunog usklađivanja nacionalnih zakona s pravnom stečevinom Unije, pune primjene usklađenog zakonodavstva, kao i pripreme korisnica programa za provođenje kohezijske i poljoprivredne politike Unije.

Program *IPA* sastoji se od sljedećih pet sastavnica:

1. Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija
2. Prekogranična suradnja
3. Regionalni razvoj
4. Razvoj ljudskih potencijala
5. Ruralni razvoj

Raspodjela *IPA* programa po sastavnicama u postocima izgleda kao na slici:

(1) pomoć u tranziciji i izgradnja institucija

Kao svojevrsni nastavak PHARE programa, uz iznimku komponente ekonomske i socijalne kohezije; podupire aktivnosti usmjerene na izgradnju i jačanje institucionalnog okvira vezanog uz usvajanje i provedbu pravne stečevine EU.

Potencijalni korisnici ove komponente su stoga tijela državne uprave, tijela u javnom vlasništvu, nevladine udruge, poslovna zajednica te ostala neprofitna tijela.

(2) prekogranična suradnja

Podupire aktivnosti vezane uz prekograničnu suradnju sa zemljama članicama te zemljama korisnicama programa IPA, a temelji se na višegodišnjem programu prekogranične suradnje. Primjer takve suradnje su prekogranični projekti između Hrvatske i Slovenije ili Hrvatske i Italije).

Potencijalni korisnici ove komponente su pogranične regije, tj. županije uz kopnene i pomorske granice RH.

(3) regionalni razvoj

Podupire infrastrukturne projekte u sektorima zaštite okoliša i prometa kao i programe poticanja konkurentnosti i regionalnog razvoja. Ova sastavnica predstavlja nastavak programa ISPA i komponente ekonomske i socijalne kohezije programa Phare te predstavlja pripremu za korištenje Europskog fonda za regionalni razvoj nakon pristupanja.

Korištenje sredstava unutar komponente (3) temelji se na višegodišnjim programskim dokumentima tzv. Operativnim programima za sektore prometa, okoliša i regionalne konkurentnosti. Sukladno sektorskim prioritetima u okviru Operativnih programa potrebno je identificirati prioritete i specifične mjere te financijska sredstva namijenjena za njihovu provedbu.

Potencijalni korisnici su tijela državne uprave, javne i znanstvene ustanove te poslovna zajednica.

(4) razvoj ljudskih potencijala

Podupire mjere usmjerene na poticanje zapošljavanja, obrazovanja i usavršavanja te socijalno uključivanje, kao preteča Europskog Socijalnog Fonda (ESF), financira projekte na području socijalne kohezije u svrhu ostvarivanja ciljeva Europske strategije za zapošljavanje.

Operativni program za razvoj ljudskih potencijala će identificirati mjere sukladno sektorskim prioritetima.

Potencijalni korisnici su tijela državne uprave, javne ustanove, socijalni partneri i nevladine udruge.

(5) ruralni razvoj

Kao nastavak programa SAPARD podupire pripremne aktivnosti za sudjelovanje u zajedničkoj poljoprivrednoj politici te ruralni razvoj. Ova sastavnica prethodnik je poljoprivrednih fondova koji su na raspolaganju nakon pristupanja Uniji.

Potencijalni korisnici su jedinice lokalne samouprave, poljoprivredna gospodarstva te druge fizičke/pravne osobe ovisno o prioritetnim mjerama

U skladu s načelom diferenciranog pristupa državama potencijalnim kandidatima za članstvo u Uniji, i onima koje imaju status kandidata, komponente I. i II. otvorene su svim zemljama dok pravo na korištenje komponenata III., IV. i V. ima samo druga skupina zemalja.

Polazeći od pretpostavke da se države kandidatkinje za članstvo na što bolji način trebaju pripremiti za samostalno upravljanje fondovima Europske unije nakon pristupanja te time pokazati svoju zrelost kao buduća država članica, od država kandidata za članstvo očekuje se da programom IPA upravljaju na decentraliziranoj osnovi. Detaljni zahtjevi koji se u tom smislu postavljaju pred države kandidate bit će poznati nakon usvajanje Uredbe o provedbi programa IPA od strane Vijeća Europske unije, kao i donošenja pridruženih provedbenih pravila, no Hrvatska će u tom procesu svakako iskoristiti dosadašnja iskustva stečena u procesu akreditacije i prijenosa nadležnosti za financijsko upravljanje programa Phare, ISPA i Sapard.

Intervencije koje će financirati program IPA uredit će se Višegodišnjim programskim dokumentom koji u suradnji s državom korisnicom izrađuje Europska komisija te Pretpristupnim partnerstvom i godišnjim Nacionalnim programima za pridruživanje Europskoj uniji (NPPEU).

Aktivnosti kojima se promiče ujednačeni gospodarski i socijalni razvoj, odnosno one koje se financiraju u sklopu komponente III i IV programa IPA, definirat će se posebnim strateškim i operativnim dokumentima, sukladno općim smjernicama Lisabonske strategije i Strateških smjernica Europske komisije za njenu provedbu te u skladu s prioritetima sadržanim u Strateškom okviru za razvoj za razdoblje 2006-2013. i relevantnim nacionalnim sektorskim strategijama.

Intervencije na području ruralnog razvoja uredit će se posebnim Programom ruralnog razvitka koji Hrvatska izrađuje u suradnji sa sektorskim službama Europske komisije.

Kako bi mogla koristiti sredstva iz komponente III i IV programa IPA, Republika Hrvatska dužna je u suradnji s tijelima Europske komisije izraditi dokument pod nazivom Okvir za usklađenost strategija. Navedeni dokument uređuje prioritete u koje će se usmjeravati sredstva u sklopu dvije navedene komponente programa IPA.

Korištenje sredstava unutar svake komponente temelji se na višegodišnjim programskim dokumentima tzv. Operativnim programima.

Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije koordinira pripremu Okvira za usklađenost strategija operativnih programa.